

22. Urheilu- ja retkeilytoiminta

Urheilu- ja retkeilylautakunnan ja sen jaostojen kokoonpano v. 1959, kokoukset ym. Lautakunnan samoin kuin eläintarhajaoston ja retkeilyjaoston kokoonpano oli sama kuin edellisenä vuonna.

Lautakunnalla oli vuoden aikana 28 kokousta, joiden pöytäkirjojen pykäläluku oli 425. Kirjeitä saapui 726 ja lähetettiin 137.

Eläintarhajaosto piti vain yhden kokouksen, jonka pöytäkirjaan merkittiin 6 pykälää. Retkeilyjaoston vastaavat luvut olivat 3 ja 8.

Lautakunnan tärkeimmistä päätöksistä mainittakoon:

Apurahojen jako. Uimakoulujen apumaksuiksi varattu 1.35 mmk:n määräraha jaettiin seuraavasti: Helsingin Työväen Uimarit 272 000 mk, Helsingin Uimarit 136 000 mk, Helsingfors Simsällskap 152 000 mk, Vetehiset 170 000 mk, Marjanien Uimarit 198 540 mk, Helsingin Jyry 125 300 mk, Malmin Urheilijat 88 970 mk sekä Mustikkamaan ja Uunisaaren uimakoululaisten kuljeutsmaksuihin 207 190 mk (15. 5. 180 §, 9. 10. 328 §).

Luistinseurojen apumaksuiksi varattu 2.75 mmk:n määräraha jaettiin seuraavasti: Helsingfors Skridskoklubb 283 200 mk, Helsingin Luistelijat 649 900 mk, Idrottsföreningen Kamraterna 748 000 mk ja Kallion luistinrata 1 068 900 mk (23. 1. 12 §, 2. 4. 104 §).

Piirien kurssitoiminnan avustamiseen varatusta 300 000 mk:n määrarahasta jaettiin 225 000 mk avustuksina seuraavasti: Suomen Voimistelu- ja Urheiluliiton Helsingin piiri 125 000 mk, Centralidrottsförbund, Helsingin piiri 45 000 mk, Suomen Jousiampujain Liiton Helsingin piiri 20 000 mk, Suomen Soutuliiton Helsingin piiri 15 000 mk ja Suomen Kanoottiliiton Helsingin piiri 20 000 mk (27. 2. 67 §, 2. 7. 266 §).

Voimistelu- ja urheiluseurojen työn tukemiseen varatulla 4 mmk:n määrarahalla avustettiin yhteensä 146 seuraa (13. 2. 53 §, 27. 2. 68 §, 22. 5. 192 §, 4. 9. 292 §, 9. 10. 323 §, 13. 11. 364 §). Urheiluseurojen nuorten leiritoiminnan tukemiseen varatulla 500 000 mk:n määrarahalla avustettiin 18 seuraa (13. 3. 77 §, 23. 10. 350 §).

Lisäksi jaettiin kaupungin 26 viraston ja laitoksen henkilökunnan urheilutyön tukemiseen yhteensä 400 000 mk (27. 2. 66 §, 15. 5. 186 §), 5 retkeilyseuralle yhteensä 170 000 mk (2. 4. 110 §, 9. 10. 337 §), ulkoilmakonsertteja varten 18 kuorolle ja orkesterille yhteensä 750 000 mk (24. 2. 142 §) sekä kalavesien hoitoon 7 kalastusseuralle yhteensä 200 000 mk (27. 11. 385 §).

Tärkeimmät vuokratukset ym. Lautakunta päätti vuokrata Suomen Jousiampu-

jain Liiton Helsingin piirille n. 73 m²:n suuruisen määräalan Ruskeasuon jousiamuntakentältä 1. 1. 1959 — 31. 1. 1964 väliseksi ajaksi, sillä ehdolla että vuokraaja kustannuksellaan kertomusvuoden aikana rakentaa paikalle pukeutumis- ja varasto-suojan, joka vuokra-ajan päätyttyä korvauksetta siirtyy kaupungin omaisuudeksi (23. 1. 26 §).

Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liitolle vuokrattiin Hevossalmen leirialueelta telttailua varten n. 20—30 m:n levyinen ja n. 100—150 m pitkä alue 15. 5. — 15. 9. väliseksi ajaksi 500 mk:n kuukausivuokrasta sekä eräillä muilla ehdoilla (13. 3. 81 §).

Helsingin Sosialidemokraattiselle Nuorisoyhdistykselle vuokrattiin yhdistyksen omistamaa rakennusta varten tarvittava määräala Mustikkamaan kansanpuiston itäpäästä 1. 1. 1959 — 31. 12. 1961 väliseksi ajaksi 3 000 mk:n vuosivuokrasta (13. 3. 82 §).

Posti- ja lennätinlaitokselle päätettiin vuokrata välivahvistinasemaa varten 20 × 25 m:n suuruinen määräala Mustikkamaan Kulosaaren puoleiselta rannalta 1. 1. 1960 lukien 50 vuoden ajaksi kaupunginvaltuuston kokouksessaan 2. 12. 1959 tekemän päätöksen mukaisilla ehdoilla (28. 12. 412 §).

Helsingin evankelisluterilaisten seurakuntien kiinteistötoimistolle päätettiin vuosiksi 1959—1960 vuokrata Mustasaaren ravintolarakennus, vuosivuokra 74 000 mk, huvilarakennus aittarakennuksineen, 40 000 mk, kahvilakioskin maapohja, 5 000 mk, kesämajan maapohja, 3 000 mk ja saunarakennuksen maapohja, 3 000 mk (24. 4. 146 §).

Suomen Metsästysyhdistyksen kanssa päätettiin tehdä sopimus Huopalahden ampumarata-alueella olevien rakennusten käyttämisestä 31. 12. 1960 saakka helsinkiläisten hiihto- ja ulkoilutarkoituksiin (13. 2. 52 §).

Lautakunta päätti vuokrata viiden vuoden ajaksi Korkeasaaren ravintolan, saarella sijaitsevat kioskit uimalaitoksen kioskia lukuun ottamatta sekä kertomusvuoden kesällä valmistuvan kafeterian Korkeasaaren Ravintola Oy:lle (20. 3. 90 §, 2. 4. 111 §, 13. 11. 368 §). Samoin päätettiin 5-vuotiskaudeksi 1959—1963 vuokrata Uimastadionin kafeteria Fuchs & Co:lle sekä Kumpulan uimalan kahvilakioski rva Hjördis Palinille (20. 3. 90 §, 24. 4. 138 §).

Kahdeksi vuodeksi kerrallaan päätettiin vuokrata: Humallahden uimalan kioski, Pirkkolan uimalammikon kioski, kahvilakioski Regatta, Eläintarhan urheilukentän kioski, Käpylän urheilupuiston ja Velodromin kioskit yhdessä, Tullisaaren kioski, Uimastadionin kosmetiikkakioski ja Varsasaaren kioski (20. 3. 90 §).

Hietarannan kahden kioskin ja pukusuojarakennuksen vuokraajaksi hyväksyttiin 1. 7. alkaen Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin Sotainvalidit -nimisen yhdistyksen naisjaosto (16. 6. 242 §).

Viideksi vuodeksi kerrallaan päätettiin vuokrata kahvilakioskin pito-oikeus Pallokentällä ja sen luistinradalla sekä kahdeksi vuodeksi kerrallaan virvoketarjoilu- ja kenkien ym. säilytys-oikeus Haapaniemen kentän, Käpylän urheilukentän, Lautasaaren urheilukentän, Munkkiniemen urheilukentän ja Vallilan kentän luistinradoilla sekä virvoketarjoilu-oikeus ja kenkien- ym. säilytys-oikeus Messukentän luistinradalla (23. 10. 345 §).

Lauttasaaren kansanpuiston ent. ravintolarakennus luovutettiin Humaus-nimi-

selle yhdistykselle pukeutumissuojana käytettäväksi 15. 9. 1959 — 15. 5. 1960 väliksi ajaksi, vuokra 500 mk/kk (4. 9. 290 §).

Ratsastushallista päätettiin Keskustalli Oy:lle vuokrata kaksi kaviouraa sekä 60 m³ varastotilaa 1. 10. 1959 — 15. 5. 1960 väliseksi ajaksi 100 000 mk:n kuukausi-vuokrasta ja lisäksi talliosasto n:o 5 tarpeellisine ullaikkotiloineen 1. 12. lukien (13. 11. 362, 363 §).

Lautakunta päätti jatkaa Jääkenttäseurien kanssa v. 1958 tekemänsä sopimuksen 1., 3. ja 4. kohtien voimassaoloaikaa niiden talvikautta 1958/59 koskevilta osilta, siten että ko. kohdat olisivat voimassa yhden talvikauden kerrallaan, mikäli sopimusta ei ollut sanottu irti viimeistään kutakin talvikautta edeltävän toukokuun 31 p:nä. Em. sopimuksen kohtiin tehtiin samalla eräitä muutoksia (9. 10. 338 §).

Lautakunta päätti määrätä noudatettavaksi eräitä ehtoja käytettäessä vastaisuudessa niitä kesämökkejä, jotka Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin alaosaston, Helsingin poliisilaitoksen kesäkotiyhdistyksen sekä V:n 1918 Punainvaliidit -nimisen yhdistyksen jäsenet sekä liikennelaitoksen viranhaltijat ja työntekijät olivat rakentaneet Länsiulapanniemen kesänviettoalueille ennen 1. 1. 1959 (22. 5. 193 §). Poliisilaitoksen kesäkotiyhdistykselle myönnettiin lisäksi oikeus n. 6 × 6 m:n suuruisen esityslavan rakentamiseen em. alueelle ja lavan paikalla pitämiseen 1. 1. 1960 alkaen 500 mk:n vuosikorvauksesta (27. 11. 386 §).

Eräiden parakkien pitämiseen Lautasaaren kansanpuistossa ei enää myönnetty lupaa, vaan määrättiin ne poistettaviksi (4. 9. 298 §).

Lautakunta hyväksyi Käpylän raviradalle Helsingin Ravirata Oy:n kustannuksella tehtävän katsomorakennuksen piirustukset ja kustannusarvion. Lisäksi oikeutettiin yhtiö kustannuksellaan rakentamaan panssariverkkoaita lähemmin sovittuun paikkaan. Rakennuskustannuksista oli vuosittain kuolettava 3 % (27. 2. 62 §).

Tullisaaren kansanpuistossa päätettiin sallia telttailu kertomusvuoden kesäkauden alusta lukien toistaiseksi vain tilapäisesti (2. 4. 107 §).

Hevossalmen leirialueesta, jonka hallinto palautui lautakunnalle, päätettiin muodostaa yleinen uimaranta (29. 5. 214 §).

Lautakunta päätti, että mikäli maauimaloiden vesi joudutaan jonkin järjestettävän kilpailun tms. tilaisuuden vuoksi ennenaikaisesti lämmittämään, siitä peritään erikseen määrättävä korvaus tilaisuuden järjestäjiltä (29. 5. 219 §).

Lautakunta päätti, että kertomusvuoden syksystä toistaiseksi saadaan kaupungin omistamalla ulkosaarilla ja -luodoilla metsästää vuosittain 1. 10.—31. 12. välisenä aikana vain alleja ja meriteeriä (25. 9. 310 §).

Muuttaen kokouksessaan 18. 10. 1957 tekemänsä päätöstä päätti lautakunta kieltää toistaiseksi kaiken kalastuksen, mato-ongintaa lukuun ottamatta, vuosittain kesäkuun aikana kaupungin omistamalla vesialueilla Laajalahdella, Vanhankaupungin selällä, Tullisaaren selällä sekä vuosittain kokonaan kalastuksen pitkäläsiimalla em. vesialueilla. Samalla määrättiin, että muilla kuin ammattikalastajilla on v:n 1963 alusta lukien oikeus käyttää pyydyksinä kaupungin omistamalla vesialueilla uistimen, pilkin ja ongen lisäksi enintään kahta verkkoa ja yhtä 100 koukun pitkäsiimaa yhtä ruokakuntaa kohden (11. 12. 402 §).

Päätettiin hyväksyä väliaikaiset kalastusmääräykset noudatettaviksi toistaiseksi Sipoon Kaunissaaren vesialueilla (2. 7. 268 §).

Lautakunta päätti vahvistaa toistaiseksi 50 mk:ksi yleisöltä perittävän ratamak-

sun arkisin klo 18:n jälkeen ja pyhäisin seuraavilla seurojen hoidossa olevilla luistinradoilla: Johanneksen kentällä, Kaisaniemen kentällä, Väinämöisen kentällä ja Brahenkadun kentällä (27. 11. 375 §).

Helsingin Työväen Uimarit -nimiselle seuralle vuokrattua pienoiskolfrataa Mustikkamaalla koskeva vuokrasopimus hyväksyttiin irtisanotuksi ja päättyväksi 31. 10. (23. 10. 353 §).

Lisäksi päätettiin erikoisharjoitustilojen järjestämisestä mahdollisuuksien mukaan Stadionin kunnallisilla harjoitusaleilla (25. 6. 258 §) sekä annettiin ohjeet, joita oli noudatettava toistaiseksi lautakunnan alaisissa laitoksissa tapahtuvan, televisioon tarkoitettun kuvaamisen yhteydessä (16. 6. 245 §).

Esitykset. Kaupunginhallitukselle tehdyt esitykset koskivat mm. seuraavia asioita: Helsingin kaupungin veikkausvaroista saaman avustusosuuden lisäämistä kaupungin erikoisasemaa vastaavaksi (30. 1. 34 §); eräiden rakennelmien ym. purkamista (13. 3. 74, 78 §, 15. 5. 182 §, 5. 6. 232 §); tiedotustilaisuuden järjestämistä urheilu- ja ulkoilujärjestöjen piirien edustajille (13. 3. 75 §); kioskinpito- ym. oikeuksien vuokralle antamista lautakunnan alaisissa laitoksissa (20. 3. 89 §); urheilu- ja retkeilytoimiston polttoainevarastoja koskevaa kirjanpitoa (20. 3. 93 §); kalustoon kuuluvien soittokoneiden luovuttamista myös urheilu- ja voimisteluseurojen käyttöön kansakoulujen huonetiloja luovutettaessa em. seurojen harjoituksiin (2. 4. 106 §); Käpylän urheilupuiston miesten pukusuojarakennuksen korjaustöitä (17. 4. 120 §); kuljetuksen järjestämistä Herttoniemen ja Roihuvuoren uimakoululaisille Reposalmen uimarannalle (15. 5. 187 §) sekä ko. uimarannan pääsisäänajoteiden ja pysäköintialueiden sijainnin järjestelyä (11. 12. 398 §); Haaga-Maunulan latu- ja retkitien liikenteen järjestelyä (29. 5. 211 §); Sipoon Kaunissaaren alustavaa käyttösuunnitelmaa ja siihen tarvittavaa määrärahaa (29. 5. 215 §); Seurasaaren ulkomuseoalueen vuokrasopimuksen jatkamista (14. 8. 282 §) sekä määrärahan saamista uuden puuvajan rakentamiseksi ravintolaa varten (9. 10. 333 §); kahden uuden moottoriveneen hankkimista (4. 9. 294, 295 §); Mäkelänkadulta Velodromille johtavien teiden valaisemista (23. 10. 348 §); Ratsastushallin asuinhuoneistojen vastaista käyttöä (27. 11. 378 §) sekä Tervasaaren osittaista kunnostamista puistoalueeksi (28. 12. 416 §).

Lausunnot. Kaupunginhallitukselle annettiin lausuntoja, jotka koskivat mm. seuraavia asioita: Lauttasaaren hyppyrimäen rakennustyön suorittamista (23. 1. 15 §); kysymystä Pallokentän tekojäräadan rakennelmien ym. luovuttamisesta korvauksetta Jääkenttä-säätiölle (23. 1. 16 §); vene- ja pyykkilaiturien rakentamista (23. 1. 24, 25 §, 13. 3. 79 §); aloitetta pintavirrankehittäjien käyttämiseksi satamissa ja uimarannoilla (30. 1. 35 §); henkilökuljetusta moottoriveneillä Sörnäisten rannan ja Korkeasaaren välillä kertomusvuoden kesäkautena (30. 1. 41 §); erilaisia laina- ja avustuskysymyksiä (20. 3. 88 §, 15. 5. 178 §, 29. 5. 203, 205 §, 27. 11. 374 §); uimarannan kunnostamista ja aikaansaamista (20. 3. 92 §, 9. 10. 330 §); Mustikkamaan sillan leveyden ym. määräämistä (20. 3. 96 §); kaupungin edustajien lähettämistä pohjoismaiseen urheiluhallinnolliseen kongressiin Osloon (2. 4. 105 §); kaupungin maalla olevien kesämökkien vuokria sekä mökkien pitämistä paikallaan (2. 4. 109 §, 23. 10. 351 §); Kasavuoren hiihtokeskuksen toteuttamissuunnitelmaa (17. 4. 125 §); järjestelytoimiston tutkimusta kaupungin urheilu- ja retkeilytoiminnasta (24. 4. 139 §); Sipoon Kaunissaaren hallinnon järjestelyä (24. 4. 145 §); Kallion urheiluken-

tän pukusuojarakennuksen uusimista ja lämminvesilaitteiden hankkimista sinne (15. 5. 177 §); leikkikenttäkomitean mietintöä (29. 5. 201 §); esityksiä lasten vapauttamiseksi maauimaloiden sisäänpääsymaksun suorittamisesta klo 10—16 välisenä aikana (29. 5. 212 §); leikki- ja urheilukenttien aikaansaamista (16. 6. 244 §, 28. 12. 423 §); Tunnelialue-nimisen määräalan It. Pihlajasaassa määräämistä lautakunnan hallintoon (14. 8. 281 §); sosiaalivirastotalon luonnospiirustusten hyväksymistä sekä talon kassa- ja tilitoimenorganisaatiokomitean mietintöä (25. 9. 302 §, 9. 10. 322 §); leirialuetta osoittavien liikennemerkkien vahvistamista (9. 10. 334 §); postija lennätinlaitoksen välivahvistinaseman rakentamista Mustikkamaalle (23. 10. 352 §); Lapinmäentien jatkamista Mannerheimintieltä Pasilaan (13. 11. 365 §); Föreningen Hvilohem -nimisen yhdistyksen anomusta saada käyttöönsä uusi lepokotirakennus tulipalossa tuhoutuneen rakennuksen tilalle (27. 11. 387 §); Vallisaareen rakennettavan urheilukentän käyttöä ja kaupungin osallistumista sen rakentamiseen (11. 12. 393 §); Saunalahden täyttämistä ruoppausjätteillä (11. 12. 396 §); matkailijoille tarkoitettujen leirialueiden vähimmäisvaatimuksia (11. 12. 401 §); eräille järjestöille vuokratun Länsiulapanniemen alueen vastaista käyttöä (11. 12. 304, 404 §); jääkiekkoradan saamista Pohj.-Haagaan (28. 12. 419 §) sekä vuosilomasijaisten vähentämiskomitean mietintöä (28. 12. 421 §).

Kiinteistölautakunnalle annetut lausunnot koskivat eräiden kiinteistöjen ja vesialueen myyntitarjouksia (16. 6. 248, 249 §, 9. 10. 336 §, 28. 12. 424 §), TUL:n urheilujuhlan mainosjulisteiden sijoittamista eräisiin urheilulaitoksiin (16. 6. 250 §) sekä puhelinmaakaapelin laskemista Kulosaaren urheilukentän alueelle (13. 11. 361 §).

Kaupunginreviisorille annettiin lausunto Korkeasaaren moottoriveneen korjauskustannuksista ym. v. 1951—1959 (11. 12. 406 §).

Yleistä. Lautakunta pyrki kertomusvuoden aikana edelleen kehittämään urheilu- ja ulkoilumahdollisuuksia Helsingissä niissä puitteissa kuin se oli kaupungin kiireän taloudellisen tilan takia mahdollista. Päähuomio kiinnitettiin jatkuvasti kasvavien esikaupunkialueiden urheilupaikkojen suunnitteluun, rakentamiseen ja kunnostamiseen ns. urheilupuistosuunnitelman pohjalla. Tärkeänä vaiheena tämän suunnitelman toteuttamisessa ratkaistiin vuoden aikana Pirkkolan urheilupuiston suunnittelukilpailu, jonka voitti arkkitehti Heikki Sirén ehdotuksellaan »Sammakkomies». Kilpailu antoi runsaasti toteuttamiskelpoisia viitteitä käytettäväksi myös muita urheilupuistoja suunniteltaessa.

21.—23. 8. pidettiin Oslossa V pohjoismainen kunnallinen urheiluhallinnollinen kongressi, jossa käsiteltiin useita kunnallisen urheiluhallinnon piiriin kuuluvia ajankohtaisia kysymyksiä. Helsinkiä edustivat rahatoiminta johtava apul.kaup.joht. Eino Waronen, lautakunnan puh.joht. Soinin ja jäsen Katajavuori, toimistopääll. Esko Palmio ja retkeilyasiamies Eero Koroma.

Urheilu- ja retkeilytoimisto

Henkilökunta. Kertomusvuoden aikana oli lautakunnan alaiisten vakinaisten viranhaltijain lukumäärä 36 ja tilapäisten 2.

Työntekijäin lukumäärä oli suurin heinäkuussa (258) ja pienin marraskuussa (51). Eläkkeelle siirtyi kaitsija-korjausmies-vartija T. Ahlberg 1. 1. lukien.

Virkamatkoja tekivät kertomusvuoden aikana lautakunnan puheenjohtaja Soinin, jäsen Katajavuori, toimistopääll. Palmio, retkeilyasiamies Koroma, apul. toi-

mistopääll. Väinö Koivula, urheiluohjaajat Esko Numminen ja Aino Numminen sekä Korkeasaaren intendentti Curt af Enehjelm. Virkavapautta nautti ulkomaisen opintomatkan vuoksi kalastuksenvälvoija Mauri Vanhanen.

Sairauslomaa nautti 10 viranhaltijaa yhteensä 330 päivää ja 41 työntekijää yhteensä 877 päivää.

Urheilutoiminta

Talvikausi. Urheilu- ja retkeilytoimiston hallinnossa oli kaikkiaan 35 luistintataa, joiden yhteinen pinta-ala oli 200 282 m².

Seurojen hoitamilla neljällä luistinradalla kävi opettajien johdolla yhteensä 123 633 koululaista jakaantuen eri ratojen osalle seuraavasti: Kallio 67 205, Kaisaniemi 24 197, Väinämöinen 22 621 ja Johannes 9 610.

Suurkelkkämäkiä (rinnemäkiä) oli yhteensä 3.

Pallokentällä pelattiin 3 pääsymaksullista mestaruussarjan jääpallo-ottelua, joissa oli katsojia yhteensä 5 886. Piirisarjojen otteluja, joita oli yhteensä 202, pelattiin eniten seuraavilla radoilla: Käpylän urheilupuisto 22, Messukenttä 27, Käpylä 19, Vallila 24, Lauttasaari 25, Herttoniemi 19 ja Munkkiniemi 10.

Kesäkausi. Pallokentällä suoritettiin jalkapalloilun mestaruussarjan otteluja 8, joissa oli katsojia yhteensä 14 448 henkeä. Suomen-sarjan osalta vastaavat luvut olivat 36 ja 13 154. Kertaharjoituslippuja (à 10 mk) myytiin kentälle 9 217 kpl ja harjoituskortteja (à 100 mk) 695 kpl.

Käpylän urheilupuistossa pelattiin kesän aikana lukuisia jalkapalloilun sarja- ym. otteluja. Yleisurheilun, ravi-, moottoripyörä- sekä palvelus- ja opaskoirakilpailujen lisäksi urheilupuistossa pelattiin maahockeytä, käsi- ja lentopalloa ja pesäpalloa sekä harjoitettiin jousiammuntaa ja erilaatuista koululaisurheilutoimintaa.

Jalkapalloilun piirisarjojen otteluita pelattiin eri kentillä yhteensä 972, niistä eniten Väinämöisen kentällä (174), Käpylän urheilupuistossa (163), Kallion kentällä (152) ja Vallilan kentällä (102).

Ratsastushallin ratsastukseen varatut tilat olivat vuokrattuina Keskustalli Oy:lle. Palloilusalia käytettiin runsaasti käsi- ja koripalloilun harjoitus- ja kilpailupaikkana. Hallin itäparvekkeen eteläpää oli edelleen vuokrattuna jousiampujain käyttöön. Hallin eteläpää oli liikennelaitoksen linja-autojen säilytystilana.

Soutustadionilla järjestivät eri seurat, piirit ym. soutu- ja melontaharjoitusten ja -kilpailujen lisäksi mm. lukuisia yhteislaulutilaisuuksia, hengellisiä virsilauluittoja sekä juhannusjuhlan. Hallintorakennuksen yläkertaa käytettiin kokouksiin, luentoihin, kursseihin ja voimisteluun.

Urheilunneuvonta. Eri sisä- ja ulkoharjoituspaikoissa tapahtuneessa kunnallisessa urheilunneuvonnassa, joka käsitti lapset, koulunuorison ja aikuiset, olivat edustettuina seuraavat liikunta- ja koulutusmuodot: hiihto, mäenlasku, kaunoluistelu, painonnosto, naisten ja miesten kuntovoimistelu, perheenemäntien ja lasten voimistelu, naisten kesäkauden voimistelu, tyttöjen ja poikien telinevoimistelu, uimakoulutyö, kenttäurheilu, palloilu, kansantanssi ja -leikki.

Neuvontatilaisuuksia (uimakoulutoimintaa lukuun ottamatta) oli yhteensä 865, neuvontakohteita 48, ohjaajia 46 ja osanottajia 25 000.

Talvikautena järjestettiin urheilunneuvontaa kaunoluistelussa (135 kertaa 13 radalla, osanottajia 4 900), mäenlaskussa (130 kertaa 5 mäessä) osanottajia 2 500),

lapsille ja nuorisolle hiihtokurssit hiihtoloman aikana (72 kertaa 12 puistossa, osanottajia 1 440).

Hiihtolatuksen kunnostuksesta ja huollosta vastasi 3-miehinen latupartio tehtävinnään latujen raivaus, viitoitus, kuntoon saattaminen ja tarkkailu. Paikallislatuja oli viitoitettu 120 km sekä näiden lisäksi 2 kaukoretkilatuja: Helsingistä Pirttimäen kautta Solvallon urheiluopistoon sekä Herttoniemestä Sipoon kautta Savijärvelle, josta edelleen Söderkullan, Kisakallion ja Rastilan kautta Roihuvuorelle. Vm. ladut olivat käytössä mm. Helsingin laturetkihiihdossa 22. 2., minkä järjestelystä vastasivat helsinkiläiset hiihtojärjestöt yhdessä kaupungin kanssa. Ns. Tahkon hiihtoon osallistui tällöin 3 015 hiihtäjää.

Sisätoimintakauden urheilunneuvonta talvi- ja kevätkautena 15. 1.—20. 5. sekä syyskautena 15. 9.—31. 12. tapahtui pääasiallisesti kunnallisissa harjoitussaleissa Stadionilla. Neuvontaa annettiin miesten kuntovoimistelussa (60 kertaa, osanottajia 2 000), perheenmäntien ja vuorotyössä käyvien naisten voimistelussa (90 kertaa, osanottajia 3 000), lasten satuvoimistelussa (60 kertaa, osanottajia 1 500), naisten kuntovoimistelussa (30 kertaa, osanottajia 900), tyttöjen telinevoimistelussa (30 kertaa, osanottajia 700) ja voimailussa (30 kertaa, osanottajia 1 200).

Kesäkauden poikien urheilunneuvonta kentillä tapahtui 6 neuvontakohteessa (108 kertaa, osanottajia 1 590). Tyttöjen vastaavaa urheilutoimintaa ohjattiin 7:llä eri kentällä (56 kertaa, osanottajia 900). Lisäksi annettiin ohjausta telinevoimistelussa (pojille 39 kertaa, osanottajia 585 ja tytöille 24 kertaa, osanottajia 240) Pallokentällä voimistelun ulkoarjoituspaikalla. Naisille järjestettiin kesäkuukausina voimistelua kunnallisissa harjoitussaleissa (54 kertaa, osanottajia 3 240).

Kesän aikana järjestettiin edellisenä vuonna aloitettua yhteistoimintaa jatkaen Seurasaaari-säätiön ja helsinkiläisten kansantanssijärjestöjen kanssa kolme kansantanssi- ja leikkittelaisuutta Seurasaaaren juhlakentällä (Seurasaaaren Tantsut). Yleisöä oli tilaisuuksissa yhteensä 6 700 henkeä.

Samoin järjestöjen kanssa yhteistoiminnassa järjestettiin 18. 10. helsinkiläisille suuri retkipäivä, ns. polkuretki, 35, 20 ja 10 km:n taipalein. Retkelle osallistui 1 068 kaupunkilaista.

Uimakoulutoimintaa järjestettiin 22. 6.—18. 8. välisenä aikana 24 koulutuspaikassa, joissa oli opettajia 48 ja oppilaita yhteensä 4 918. (Näistä 6 uimakoulua oli eri uimaseurojen hoidossa kaupungin avustuksen turvin.) Promotiossa Uimastadionilla 15. 8. vihittiin uimamaistereita ja -kandidaatteja 1 842 (596 + 1 246). Promotiossa olivat kaupungin uimakoulujen lisäksi mukana Helsingin Työväen Uimarit ja Helsingin Uimarit. Promoottorina toimi Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton puheenjohtaja Aaro Tynell.

Kunnalliset harjoitussalit Stadionilla olivat vuoden aikana (kesä-, heinä- ja elokuuta lukuun ottamatta) 23 viikkotuntia voimistelijain, palloilijain ja voimailijain käytössä 100 mk:n maksusta sisätoimintakaudelta harjoituskortin haltijaa kohden. Vapaaharjoitusvuorojen käyttäjiä oli 695. Kunnalliset salit olivat maksullisesti (voimistelu- ja urheiluseurat 400 mk/t, koulut 600 mk/t) vuoden aikana 56:n eri seuran, koulun tai laitoksen käytössä yhteensä 4 926 t. Valvontatehtäviä hoiti 2 vahtimestaria. Kumpulan uimalan molemmat pukusuojat olivat sisäharjoitustiloina 5:n eri seuran käytössä iltaisin aikana 1. 1.—30. 4. ja 1. 10.—31. 12. Valvonnasta vastasi vahtimestari.

Uimalat. Kesä oli suurimmalta osalta aurinkoinen ja lämmin. Uimastadion avattiin yleisölle 17. 5. ja suljettiin 5. 9. Uimalassa kävi kesän aikana yhteensä 299 960 henkeä, joista aikuisia 146 064 ja lapsia 141 756 sekä alennuskortilla kävijöitä 12 140 (1 214 kpl à 10 kertaa). Pääsy- ja säilytysmaksut olivat ennallaan (aikuiset 60 mk, lapset alle 15 vuotta 20 mk, alennuskortit 500 mk/10 kertaa, arvoesineiden säilytys 20 mk, saunamaksu 40 mk). Saunassa kävijöiden lukumäärä oli 26 073. Veden lämpö pidettiin altaissa n. 19—21 -asteisena. Henkilökunnan lukumäärä oli 38. Kafeteria oli vuokrattuna T:mi Fuchs & Co:lle. Uimatarpeiden myymälää hoiti vuokraajana edelleen rva A. Stenroos ja kampaamo antti Ulla Rajula. Kesän aikana järjestettiin Uimastadionilla mm. Suomen pellemestaruuskilpailut, kaupungin uimapromotio, Helsingin piirin, Suomen ja Pohjoismaiden vesipallomestaruuskilpailut sekä runsaasti liikkeiden ja järjestöjen uintikilpailuja.

Kumpulan uimalassa kävi kesän aikana yhteensä 171 148 henkeä, josta aikuisia 50 622, lapsia 116 886 ja alennuskortilla kävijöitä 3 640 (364 kpl à 10 kertaa). Saunaa käytti 12 385 henkeä. Pääsy- ja säilytysmaksut sekä saunamaksu olivat samat kuin Uimastadionilla. Veden lämpö oli n. 20—22 astetta. Henkilökunnan lukumäärä oli 28. Uimalassa järjestettiin kesän aikana lukuisia uinti- ja vesipallokilpailuja sekä näytöksiä.

Hietarannalla oli kävijöitä kaikkiaan n. 250 000 henkeä. Meriveden lämpö pysytteli suurimman osan kesästä 21—22 -asteisena. Uimarannalla suoritettiin kertomusvuonna vain tavanomaiset kunnostustyöt. Henkilökunnan lukumäärä oli 9. Molemmat kahvilat ja kioski sekä pukusuoja olivat vuokrattuina Sotainvalidien Veljesliiton Helsingin Sotainvalidit -nimiselle yhdistykselle.

Humallahden uimala suljettiin terveydenhoitolautakunnan määräyksestä veden likaantumisen vuoksi 1. 8.

Matkailu, retkeily, kotiseututyö, loma- ja vapaa-ajan vietto, ulkoilualueet sekä kalastus

Matkailu. Retkeilyosasto huolehti edelleen Helsinkiin saapuvien matkailijoiden ja retkeilijöiden ohjelmista, majoituksesta, muonituksesta ja ennen kaikkea opastuksesta.

Osasto järjesti 16. 4.—1. 6. välisenä aikana opaskurssit, jotka käsittivät kaikkiaan 23 eri esitelmää ja käyntiä ja joiden osanottajamäärä nousi noin 130:een. Edellisinä vuosina kurssin suorittaneille oppaille järjestettiin suomen- ja ruotsinkielistä jatkokoulutusta. Eri matkatoimistot tilasivat jatkuvasti oppaita osastolta. Tilattujen oppaiden lukumäärä oli 59.

Osasto julkaisi vuoden aikana »Helsinki—Helsingfors» -nimisen opaslehtisen suomen-, ruotsin-, englannin-, saksan- ja ranskankielisenä, 39 000 kappaleen painoksena.

Ulkomaisiin ja kotimaisiin julkaisuihin lähetettiin erilaista Helsinkiä koskevaa julkaisumateriaalia. Lisäksi lähetettiin matkatoimistoille ja yksityisille henkilöille matkailua koskevia painotuotteita. Edelleen informoitiin Helsinkiin saapuneita matkailijoita eri tavoin.

Laivalla Helsinkiin saapuvia matkailijoita avusti Matkustajalaiturilla osaston palkkaama opas kesä-elokuun ajan.

Majoitustilanteen helpottamiseksi oltiin kiinteässä yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen hotellikeskuksen kanssa, joka vuoden aikana järjesti majoituksen n. 13 000 matkailijalle. Muissakin matkailua koskevissa kysymyksissä oltiin jatkuvasti yhteistyössä em. yhdistyksen ja Suomen Matkailijayhdistyksen kanssa.

Osaston toimesta hoidettiin jatkuvasti leirintäalueita Tullisaaren ja Lauttasaaren ulkoilualueilla. Tullisaareissa majoittui leirintäkauden aikana 15. 5.—15. 9. yhteensä 1 920 matkailijaa, joista kotimaisia 1 142 ja ulkomaalaisia 778. Lauttasaaren leirintäalueelle majoittui samana aikana 2 065 kotimaista ja 907 ulkomaista matkailijaa eli yhteensä 4 892 matkailijaa, joista ulkomaalaisia oli 1 685.

Kaupungin tilastotoimiston suorittaman laskennan mukaan majoittui Helsingin hotelleihin, matkustajakoteihin ja leirintäalueille vuoden aikana yhteensä 279 968 matkailijaa (ed. v. 258 156), joista kotimaisia oli 224 947 (214 199) ja ulkomaalaisia 55 021 (43 957), joten kokonaislisäys oli 21 812 eli noin 8.5 %. Ulkomaalaisten kohdalla lisäys oli huomattavan suuri, nim. noin 25 %. Lukuihin eivät sisälly ne henkilöt, jotka olivat kotimajoituksessa taikka eivät majoittuneet lainkaan kaupungissa, joten luvut eivät anna todellista kuvaa matkailijoiden koko määrästä.

Retkeily. Retkeilytoiminnassa oltiin jatkuvassa yhteistyössä Helsingin Yleisen Matkailijayhdistyksen retkeilytoimikunnan kanssa, johon kuului vuoden aikana 23 retkeilykerhoa. Toimikunta sai avustusta kaupungilta 150 000 mk, josta n. puolet käytettiin »Helsinki ulkoilee» -lehden kustannuksiin. Lisäksi annettiin eri retkeilyseuroille avustuksina yhteensä 20 000 mk.

Osaston hoidossa oli 2 retkeilymajaa. Pirttimäen retkeilymajassa yöpyi vuoden aikana 666 henkilöä. Erilaisiin kurseihin ja kilpailuihin otti osaa 1 270 henkilöä. Saunaa käytti 1 355 retkeilyjää. Rastilan retkeilymajassa yöpyi vuoden aikana 1 540 henkilöä. Päiväkäynnillä oli 1 228 henkilöä. Saunaa käytti 1 322 henkilöä. Haagan urheilumajassa kävi vuoden aikana n. 3 000 retkeilyjää, etupäässä hiihtäjiä. Taivalniemellä oleva kanoottisuoja oli luovutettuna Helsingin retkeilykerhojen retkeilytoimikunnalle. Herttoniemen sekä Pirttimäen ja Rastilan maastossa oli käytössä jokamiehen suunnistusrata.

Kotiseututyö. Kotiseututuntemuksen ja -kiintymyksen lisäämiseksi retkeilyosaston toimesta oltiin yhteydessä eri kotiseutuyhdistyksiin. Kotiseutuesitelmää ja -käyntejä järjestettiin eri puolille kaupunkia 7 kertaa. Osasto palveli yleisöä myös antamalla tietoja kotiseutukysymyksistä.

Helsinki-propaganda. Matkailupropagandan lisäksi suoritettiin muutakin Helsinki-propagandaa mm. pitämällä puheita ja esitelmää.

Loma- ja vapaa-ajan vietto. Kaupungin palveluksessa olevien suurperheisten ja vähävaraisten virkamiesten ja työntekijäin perheenäideille ja lapsille sekä muillekin äideille ja lapsille myönnettiin ilmainen 14 vrk:n oleskelu Lomaliiton, Virkamiesliiton ja Svenska Semesterförbundet'in lomakodeissa. Ko. äitien lukumäärä oli 129 ja lasten 163.

Useita viihdytystilaisuuksia järjestettiin. Hietarannan juhannusjuhlassa oli yleisöä 8 919 henkeä. Ulkoilmakonsertteja pidettiin 92, yhteislaulutilaisuuksia 81. Ulkoilmanäytäntöjä oli 3 ja niissä n. 4 300 katsojaa.

Ulkoilualueet. Osaston hoidossa olivat Lauttasaaren, Mustasaaren, Mustikkamaan, Pihlajasaaren, Satamasaaren, Seurasaaren, Tullisaaren, Varsasaaren, Pirtti-

mäen, Rastilan, Uutelan, Länsiulapanniemen ja Sipoon Kaunissaaren ulkoilualueet, joista vm. saatiin yleisön käyttöön heinäkuun alussa.

Viikonloppumajoja oli Kivinokassa 593, Satamasaassa 142, Varsasaassa 254, Lauttasaassa 270, Länsiulapanniemessä 244 ja Itäisellä Pihlajasaarella 14 eli yhteensä 1 517. Rastilassa oli 16 viikonloppumajaa, jotka kaupunki omistaa ja joita vuokrattiin 2 viikoksi kerrallaan helsinkiläisille. Lisäksi oli useilla ulkoilualueilla suuri määrä tilapäisteltilijöitä.

Summittaisten laskelmien mukaan kävi ulkoilualueilla kesän kuluessa seuraava määrä yleisöä: Seurasaaari n. 400 000 henkilöä, Pihlajasaari 70 000, Rastila n. 80 000, Uutela n. 30 000, Mustikkamaa n. 150 000, Tullisaari n. 30 000, Pirttimäki n. 50 000, Kivinokka n. 75 000, Lauttasaari n. 15 000, Varsasaari n. 5 000 ja Satamasaari n. 6 000 henkilöä. Tarkan liikennelaskennan mukaan kuljetettiin Mustikkamaalle vuoromoottoriveneillä 116 235 henkilöä ja Pihlajasaareen 65 630 henkilöä. Pirttimäessä järjestettiin vuoden aikana kuudettoista hiihtokilpailut ja kahdeksat suunnistuskilpailut.

Kaikilla ulkoilualueilla suoritettiin erilaisia korjaustöitä ja joitakin pieniä uudisrakennustöitä.

Kaupunginvaltuuston 25. 2. tekemän päätöksen nojalla kaupungille ostettu Sipoon Kaunissaari määrättiin urheilu- ja retkeilylautakunnan hallintoon. Saaren pinta-ala on 100 ha ja sen vesialueen suuruus 800 ha.

Kalastus. Kalastuslupia myytiin 9 921 kpl, joista kertyi tuloja 2 280 100 mk (ed. v. 7 639 kpl ja 1 897 100 mk), kalastuskarttoja myytiin 1 237 (1 167) kpl, joista kertyi tuloja 61 850 (59 100) mk. Sipoon Kaunissaaren kalastusluvista, 1 416 kpl, kertyi vastaavasti 141 600 mk ja kartoista 7 920 mk.

Turontekokursseja ja -talkoita pidettiin neljät. Niissä tehtiin yhteensä 170 kuha-turoa, jotka laskettiin Vanhankaupungin selälle, Laajalahdelle ja Seurasaaaren selälle. Eri kalastusseurojen ja -kerhojen kanssa yhteistoiminnassa laskettiin lisäksi 50 kuha- ja ahventuroa eri puolille kaupungin ympäristövesiä.

Kaupungin vesialueelle istutettiin kaikkiaan 563 000 hauenpoikasta, josta määrästä kaupunki kustansi 270 000 sekä seurat ja kerhot etupäässä kaupungin myöntämien avustusten turvin 293 000. Lisäksi istutettiin 3 700 taimenenpoikasta.

Yhteistoiminnassa Kalataloudellisen Tutkimustoimiston kanssa merkittiin kaupungin vesialueilla 900 kuhaa.

Kalataloussäätiöltä tilattu tutkimus Laajalahden likaantumiskysymyksestä osoitti jätevesien määrän lisääntyneen huolestuttavasti.

Osasto järjesti 6. 11. neuvottelu- ja esitelmätilaisuuden, jossa maist. Jorma Toivonen esitelmöi suoritetuista kuhan merkintäkokeista ja kalastuksenvalvoja Vanhanen teki selkoa pyydystilanteesta ja suunnitelluista kalastuksen rajoitusmääräyksistä.

Yhteistoiminnassa poliisin, merivartiolaitoksen ja muutamien vapaaehtoisten kalastusvartijoiden kanssa tarkastettiin vuoden aikana kaikkiaan 480 venekunnan ja kalamiehen kalastusluvut. Tarkastuksen perusteella asetettiin muutamia kalamiehiä syytteeseen ja takavarikoitiin erilaisia luvattomia pyydyksiä. Tarkastusten yhteydessä suoritettiin ohjausta ja neuvontaa järjestyksen aikaansaamiseksi kalavesillä.

Korkeasaaren eläintarha

Korjaukset. Tavanomaisten aitojen, häkkien ym. korjausten lisäksi laajennettiin vesilintu- ja flamingotarhoja. Rehumestarin rakennus maalattiin. Teitä korjattiin, laajennettiin ja varustettiin osittain sementtikouruilla.

Uudisrakennukset. V. 1958 aloitettu kafeterian rakennustyö valmistui kertomusvuoden heinäkuussa, jolloin rakennus myös otettiin käyttöön.

Eläinkanta. Ostoina, vaihtoina tai lahjoina saatiin seuraavat eläimet: 2 apinaa (2 lajia), 1 leijona, 3 ahmaa, 1 mäyrä, 1 sauikko, 2 hyljettä, 2 Kodiakkarhua, 3 hirveä, 1 amerikkalainen biisoni, 5 kengurua, 20 kuukkelia, 7 pikkulintua, 12 papukaijaa, 6 huuhkajaa, 1 merikotka, 3 maakotkaa, 1 kanahaukka, 1 hiirihaukka, 5 tornihaukkaa, 2 kondorikotkaa, 2 flamingoa, 1 kurki, 3 hanhea (2 lajia), 9 sorsaa (5 lajia).

Lisäksi syntyi 1 apina, 3 puumaa, 6 minkkiä, 4 saksanhirveä, 3 kuusipeuraa, 2 japanilaista hirveä, 5 poroa, 3 alppikaurista, 4 kääpiövuotta, 7 harjalammasta, 7 mufflonlammasta, 4 laamaa, 7 villisikaa, 20 jänistä, 103 kaniinia, 40 marsua, 312 hamsteria, 77 pikkulintua, 12 paukaijaa, 6 kyyhkystä, 30 riikinkukkoa, 3 hopeafasaania, 2 kuningasfasaania, 9 kääpiöviiriäistä, 21 kesyankkaa, 2 myskiankkaa, 2 madrasviiriäistä, 1 yöhaikara, 3 kyhmyjoutsenta, 5 niilihanhea.

Seuraavat eläimet vaihdettiin tai myytiin: 3 puumaa, 5 ahmaa, 1 karhu, 2 hyljettä, 1 poni, 5 poroa, 1 jakkihärkä, 4 alppikaurista, 1 mufflonlammas, 1 laama, 6 kuukkelia, 7 huuhkajaa, 2 maakotkaa, 1 kanahaukka, 27 riikinkukkoa, 2 viiriäistä, 4 kyhmyjoutsenta, 2 kesyankkaa.

Vuoden aikana kuoli tai teurastettiin 5 apinaa (5 lajia), 1 erämaanilves, 1 farao-kissa, 1 kivinäätä, 1 hilleri, 1 fretti, 3 minkkiä, 2 lumikko, 3 ahmaa, 1 sakaali, 1 punakettu, 5 hopeakettua, 2 platinakettua, 1 sinikettu, 1 näätäkoira, 1 nenäkarhu, 1 seepra, 10 villisikaa, 2 hirveä, 3 saksanhirveä, 3 kuusipeuraa, 1 amerikkalainen biisoni, 2 harjalammasta, 2 alppikaurista, 4 kääpiövuotta, 1 laama, 8 jänistä, 58 kania, 102 marsua, 205 hamsteria, 2 kultajänistä, 2 kengurua, 66 pikkulintua, 25 kuukkelia, 1 huuhkaja, 1 viirupöllö, 1 maakotka, 1 hiirihaukka, 18 papukaijaa, 5 kyyhkystä, 1 riikinkukko, 1 korvafasaani, 3 hopeafasaania, 3 kultafasaania, 2 helmikanaa, 1 kalkkuna, 2 töyhtöviiriäistä, 7 kääpiöviiriäistä, 1 kurki, 1 neitokurki, 1 haikara, 2 yöhaikaraa, 1 flamingo, 1 pingviini, 1 laulujoutsen, 4 hanhea, 1 sorsa, 3 kesyankkaa, 5 myskiankkaa.

Tulot. Leijonalinna tuotti pääsymaksuina 1 989 130 mk. Kävijöitä oli 184 408, näistä 106 709 aikuista ja 77 699 lasta. Vastaavat luvut Karhulinnan osalta olivat 3 102 315 mk, 221 046 henkilöä, näistä 133 139 aikuista ja 87 907 lasta sekä apinatalon osalta 3 710 650 mk, 264 650 henkilöä, näistä 159 490 aikuista ja 105 650 lasta.

Lautta »Korkeasaari—Högholmen» kuljetti kesän aikana yhteensä 298 198 henkilöä, joista 193 079 oli aikuisia ja 105 119 lapsia.

Taksiveneet ja Korkeasaaren moottorivene kuljettivat yhteensä 74 308 henkilöä. Vuokramoottorit välittivät liikennettä sekä Pohjoissatamasta että Sörnäisten rannasta.

Ravintolasta, kafeteriasta ja kioskeista saadut vuokratulot olivat kaikkiaan 863 170 mk. Tulot valokuvauspaikoista olivat 40 000 mk.

Menot ja tulot

Menot olivat kokonaisuudessaan 165 148 282 mk, josta 17 756 179 mk tuli lautakunnan ja toimiston, 27 131 653 mk kansanpuistojen, 35 831 479 mk Korkeasaaren eläintarhan, 63 564 869 mk urheilulaitosten ym., 7 761 148 mk retkeilyn ja kalastuksen, 3 936 674 mk urheilunneuvonnan sekä 9 166 280 mk avustusten osalle.

Tulot olivat kokonaisuudessaan 81 534 630 mk, josta kansanpuistoista 6 043 805 mk, Korkeasaaren eläintarhasta 20 069 429 mk, luontaiseduista 1 791 700 mk, urheilulaitoksista 47 518 131 mk, retkeilystä, matkailusta ja kalastuksesta 2 811 565 mk sekä avustuksina 3.3 mmk.